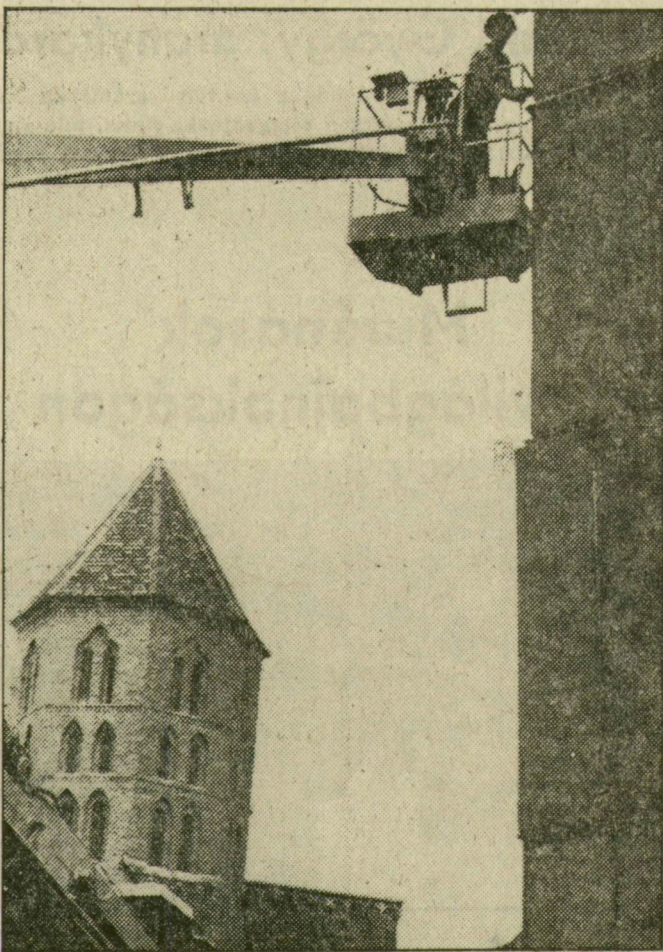

Somogyi Károlyné felvétele

Nagyüzem van már a szabadtéri játékok területén is: dolgoznak a földön és — a levegőben. A leégett világosítótornyot is újjáépítették, s mint felvételünkön látható, darukosárból festik át

Carreras, Domingo, Pavarotti

Mégis vannak sztárok

A múlt héten keseregtem, hogy a labdarúgó-világbajnokság sztárok nélkül zajlik le. Be kell vallanom: tévedtem. Voltak sztárok a vében. Szombaton este ugyanis a bronzdöntő után a tenor-világválogatott lépett pályára. A római Carralla fürdőben először muzsikált együtt az operai világ híres belsőhármasa, a Carreras, Domingo, Pavarotti összetételű csapat. Nem tudok róla, hogy előfordult volna valaha a műfaj világ-történetében, hogy a kor-szak három legnagyobb tenorsztárja közös koncertet adott volna. Nem tudom, hogy hívják a menedzsert, akinek jó orrát dicséri az ötlet: mindhárom énekes rajong a futballért, ezért a mondiale alkalmából hajlandók lesznek egy közös fellépésre. Az ugye természetes, hogy a világszenzációt közvetíti a tévé, s ha jól sejtem, lemez is készül belőle. Nálunk meg csak megváltozott valami, mert ezt bizony a Magyar Televízió élő, egyenesen közvetítette. Előtte ugyan nem szólt meg a jól ismert, kettős szignál, ezért nem lehetünk bizonyosak, hogy a vébének ezt a mérközését az Adidas, a Panasonic, avagy más szponzorok segítségével láthattuk.

A három sztár remek formát fogott ki, a legkisebb kezdte: José Carreras.

„Az énekes nem ember. Nem állat, még csak nem is növény. Ás-vány!” Nem tudom, kitől származik a fenti örökbecsű aforizma, de azt tudom: a tenorokra fokozottan érvényes. Ezért is volt elképesztő, hogy három világsztár, akinek papírforma szerint acsarkodniuk kellene egymásra, a másik hibájáért szurkolni, szóval ok ehelyett békében együtt lépnek föl. A vetélkedő nagyvony sportszerű légkörben zajlott, nem akarták leordítani egymást, nem tartottak tovább egy-egy magas hangot, mint a másik, kiosztották, ki mikor szólózik, s addig a másik kettő a kíséretet látta el, tercelt neki. A hevesebb frázisokat Pavarotti két spanyol kollégájára hagyta, hiszen nekik fekszik jobban. Ők meg Lucianót bízták meg, hogy a kényes, magas frázisokat

Márok Tamás

Öttömös igazgatói lázban ég (3.)

„Felekezeti ellentét” — felekezeti nélkül

Ahogy kilépek a tsz-irodáról, épp Volfordnéval futok össze. „Menjünk be inkább — invitál vissza az irodába —, ne lássák, hogy magával beszélgetek.” Újból Utasi István és családja a téma. „Negyvenmillió sportcsarnokot, tizenharmadik havi fizetést ígért Utasi István, de hát ezek légből kapott dolgok. Honnan lesz ennek a falunak annyi pénze?” — kérdezi Volfordné. „Tudja, azt is akarja Utasi, hogy barackosa legyen az iskolának, szedjék a gyerekek — aztán ő majd eladja a Balatonon, ehhez megvan a zsidó esze.”

Ez utóbbi volt az első olyan megjegyzés, amiből sejteni véltem a konfliktusok gyökerét. „Szóval, itt felekezeti ellentét van szó” — gondoltam magamban. Időközben, szinte észrevétlenül, többen lettünk az irodában, újból megjelent Dobó Jolán KISZ-Fidesz-titkár, szülői munkaközösségi vezető, tsz-irodai titkárnő, s mintegy végszóként, hozzátette az elhangzottakhoz: Zsidó az életben dolgozni még nem szeretett, az világéletében üzletember volt. „Tudja — folytatja Volfordné —, ezért van, hogy az Utasira is azok szavaztak, akik a könnyebb végét fogják meg a dolgoknak. Aki a kemény munka híve, az Gyarmati mellett van.”

Demokrácia

vagy zsibvásár?

Egy másik asszony szólal meg, hosszas kérések után elárulja a nevét: Kis-Szabó Illésné. Ami az újságírónak sztori, az nekünk borzalmas, mondja, de ennél konkrétabbat nem lehet kihúzni belőle. Betéve tudja a két igazgatójelölt végzettségét, pályafutásának állomásait, de amikor azt mondom: önmagában a tény, hogy egyiküknek húsz, a másiknak négy vagy öt év szakmai gyakorlata van — nem bizonyítja előbbi nagyobb fokú alkalmasságát a feladatra, nem tud mit válaszolni, s jönnek újból a homályos célozgatások...

Aztán Veres János kér szót, aki korábban a szövetkezet MSZMP-titkára volt, most az irodán dolgozik. Arról beszél, a szavazás eredményét ő nem kérdőjelezi meg, de akik megválasztották Utasit, az valójában egy slepp: alkalmatlan, alkoholista, vagy képesítés nélküli emberek csoportja, akik Utasi István megválasztása révén látják biztosítva továbbra is a művelődési központban maradásukat. „Ezek az emberek azonban nem valólok az iskolába, úgyhogy, ha ok maradnak, én a fiaimat inkább áthordom Ruzsára vagy Balotára” — teszi hozzá. Amikor aztán Gyarmati Zoltán alkalmasságáról esne szó, kiderül: Veres János nem a vesztes mellett törne lándsát, hanem az a véleménye: se egyik, se másik. Sőt azt is kifejti, ezután igenis a falu mondja meg, hogy kit akar a vezető posztjára. Amikor előhozakodik azzal, amivel már korábban másoknak is: ok fogják-e eldönteni, ki legyen az orvos, a tsz-elnök, uram bocsá, a kocsmáros, akkor Veres János igennel válaszol.

Nem mondom ki, amit gondolok, csak némi döbbenettel nézek. Azt, amit ok fölvezolnak, nem demokráciának hívják, hanem anarchiának, egyszerűbben fogalmazva, zsibvásárnak... Aztán, hogy ismét Utasiék kerülnek szóba, s a homályos célozgatások, megkérdem: Az a baj ezzel a családdal, hogy netán zsidók? Kórusban mondják a nemet a tsz-irodában levő nők és férfiak. Sőt — mondja Veres János, akinek felesége amúgy óvónő, a művelődési központhoz tartozó óvodában —, éppen Utasiék, meg a család szokta ezt bedobni, amikor vaj van a fejükön, hogy „Azért bántanak bennünket, mert zsidók vagyunk.” Nincs tehát zsidóüldözés Öttömösön — nyugtatnak meg.

Nehezen is lenne megvalósítható — teszem hozzá később magamban. Tekintettel arra, hogy az Utasi és a Molnár család tagjainak véreben a leghalványabb zsidó eredet sem mutatható ki. A „többi” amúgy stim-mel...

Ha van harmadik...

Pár perccel később Bata Ferenc tanácselnöknel is az Utasi család a téma. Az elnök — korábban az MSZMP községti csúcsitkára — érezhetően finoman fogalmaz, nem akar mélyére ásni a dolgoknak, sőt azt mondja, akik Utasi Istvánra szavaztak, azok nem mind őt akarták, szavazatuk inkább azt jelezte, kit nem akarnak. S ha lett volna harmadik pályázó, biztos, hogy elsőprő győzelmet arat — mondja Bata Ferenc.

Visszatérünk a „csonka tanácsülésre”, s még azt taglaljuk, egyáltalán, a tanácsnak van-e más lehetősége, mint jóváhagyni a tanári kar választását. Az elnök szerint van, de úgy gondolja, az esetleges titkos szavazás ugyanis megerősítette volna a pedagógusok döntését. A titkos szavazás kifejezés szöveget üt a fejemből. A már többször emlegetett aláírásgyűjtés szervezői ugyanis olyan — a tanács-tagoknak szóló — íven gyűjtögettek, melyen az (is) állt: ha a t. tanács tag nem képviseli a lakosság akaratát, visszahívását kezdeményezik. Vajon, ha titkos a szavazás, a „lakosság” honnan tudja volna, kire szavazott a képviselőjük, s hogy vissza „kell”-e hívni, vagy sem. Mellesleg, ezek az ívek, melyek állítólag a tanács-tagoknak szóló levél mellékletei — a mai napig nincsenek a címzettek birtokában. „Tudja, az a nagy gond, hogy erről egy olyan tanács-testületnek kell dönteni, aminek a létjogosultsága már amúgy is megkérdőjelezhető” — fűzi hozzá az elnök.

Öttömösön nincsenek távolságok, Rövid séta után tehát máris Gyarmatiék házában vagyok. Szívélyesen fogadnak.

Tudja, annak ellenére, hogy Ács-Kovács Ernő nekem sokáig próbált kellemetlenkedni — miután a fiától elvált a menyje, s én feleségül vettem —, a viszonyunk mégis normális maradt, sőt egy idő után azt kezdte mondogatni, hogy ő nevelt engem igazgatóhelyettesé. Két évvel ezelőtt ő jött érttem Ruzsára, s kért meg, hogy legyek a helyettese Öttömösön. Mondván, a nyugdíjig hátralevő időben majd beletanulok az igazgatói feladatokba is — meséli Gyarmati Zoltán.

Hallottam olyan véleményt is, miszerint ön zsarolta szinte az igazgatót — az unokáján keresztül.

Erre nem tudok mit mondani, mint hogy hülyeség, ez koholt vád. Soha nem volt a láthatásokból probléma, a bíróságon megszabott lehetőséget még ki sem használták egészen.

Gyarmati Zoltánnak is fölteszem azt a kérdést, amit szinte mindenkinek, akivel erről az egész ügyről beszélgettem: Vajon mitől lett ilyen, egész falut lázba hozó ügy az igazgatóválasztásból?

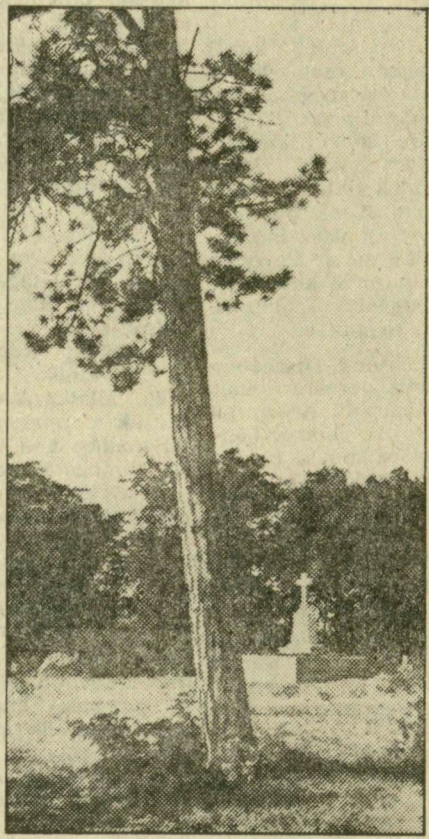
Elmondom magának az előzményeket — kezd bele az igazgatóhelyettes. — Amikor szó volt a pályázat kiírásáról, megkeresett a tanácselnök, s kikérte a véleményemet. Elmondtam, mi a gyakorlata az ilyen pályázatoknak, s javasoltam már dolgot, mint kritériumot a pályázáshoz. Minimum ötéves szakmai gyakorlat, egyetemi végzettség (ha nincs ilyen jelentkező, főiskola is lehet).

Névre szóló pályázat?

Ezt úgy is fölfoghatjuk, mintha saját magának fogalmazott volna pályázati feltételeket.

Nem erről van szó. Ötéves szakmai gyakorlata és egyetemi végzettsége sok embernek van — itt, a tanács-testületben is volt két-három ilyen. Ha a magam számára írtam volna ki a pályázatot, tudja, mit fogalmazok bele?

Mondjuk, azt: nyolcvanöt kilós, kecskeszakállas, földrajz-testnevelés szakos...

— Na, nem — neveti el magát az igazgatóhelyettes, s magamban megjegyzem: ez az első ember, akivel itt találkoztam, s még nevetni is tud. — Egyszerűen azt mondtam volna: tízéves szakmai, ötéves vezetői gyakorlat kell az igazgatósághoz — ennyit nyugodtan bele lehet írni, s meg ezzel sem mondhatja senki, hogy magamnak találok ki a feltételeket. Végül viszont megjelent a pályázat úgy, hogy csak főiskolai végzettség szerepel benne feltételként. Ezzel együtt, megmondom magának őszintén, én az Utasi kollégát nem tartottam komoly ellenfélnek. Mint munkahelyi főnöke, ismertem a személyi anyagát, tudtam, hogy augusztusban még csak négy éve lesz, hogy nálunk dolgozik, s a pályázat elbírálásakor még szakirányú felsőfokú végzettsége sem volt. S azért sem gondoltam, hogy ő szóba jöhet, mert biztos voltam abban, hogy egy pedagógus szakmát követelő intézményben pedagógus végzettségű igazgatóra van szükség, s nem egy agrármérnökre. Ez a pótlólag beszerzett szakoktatói egy év is furcsa nekem: ’62-ben ő 18 éves volt, s a munkakönyvében „szivattyúkezelő” bejegyzés szerepel.

A szavazáson is pedagógusok vettek részt, akik viszont nem önt választották meg.

A nevelők 40-50 százaléka Öttömösön kezdett tanítani, s azóta is ott van. Intenzív magánképzésen, diplomáitóján soha nem vett részt. Semmiféle újítás részesei soha nem voltak, így nem is voltak érdekelték abban, hogy a „bevált” szokásokon változtassunk. Volt olyan, hogy a gyerek órán vitte a kávé a tanárának, hogy a nevelő dohányzott testnevelési órán, hogy madarak, fák napján a gyerekek vezették ki a kocsmból a teljesen illuminált tanárt — gondolhatja, ha ilyesmit szóvá tesz az ember, netán büntet: nem feltétlenül népszerű.

Hosszasan tárgyaljuk az iskola morális állapotát, s a Gyarmati Zoltán személyével kapcsolatos találgatásokat, rémhíreket is. Mert ebben nincs különbség a rivális „táborok” között: legből kapott állítások minden főszereplőről keringenek. Például olyan, miszerint Gyarmati Zoltán a régi igazgató nyugdíjazása után azonnal főlemelte „hívei” fizetését. Persze, hogy kik lennének a „hívei”, nemigen lehet tudni: a szavazás ugyanis titkos volt. Találgatások, persze, vannak, a vélemények Ács-Kovács Ernő és felesége szavazatai körül oszlanak meg leginkább. Gyarmati Zoltánnak meggyőződése, hogy a volt igazgató és felesége Utasi Istvánra szavazott. Meggyőződését Ács-Kovács Ernő viselkedése táplálja, miszerint — Gyarmati mondja — egyáltalán nem támogatja őt. A másik félnek fordított a véleménye. Magától Ács-Kovács Ernőtől, sajnos, nem szerezhettem bizonyosságot. Csupán fiát találtam meg, akinek viszont az a véleménye, hogy szülei — Gyarmati Zoltánra szavaztak.

Kétségtelen, ha végül is a tantestületi döntésnek megfelelően, Utasi István lesz az igazgató — Gyarmatinak nem lesz könnyű dolga. Mellette szólna ugyanis eddigi, helyettesi gyakorlata, azonban Utasitól eltérő elképzelései külön nehéz helyzetet teremtenének. Gyarmati egész egyszerűen nonszensznek tartja Utasi pályázati elképzeléseit: a tizenharmadik havi fizetést, a sportcsarnoképítést, a barackos hasznosítását... Utóbbról csak annyit mond: reméli, nem azt a célt szolgálna az iskolai barackos, hogy az Utasi család balatoni üzletében árulják a gyümölcsöt.

Gyarmati Zoltánt — bár kétségkívül, méltósággal viseli helyzetét — feszítik a megoldatlan helyzet miatti problémák. „Tudja, elég szörnyű, hogy amikor Magyarország 7 ezer 300 általános iskolájából legalább 6 ezer 500-ban a második idegen nyelv oktatását próbálják bevezetni, mellevi-rodalmi kommunikációs módszerrel oktatnak, évközi vizsgák vannak — akkor mi a barackszedésen törjük a fejünket...”

Hogy az oktatás színvonalának emelésére feltétlenül szükség van, az biztos. És sok más háttérérdek és körülmény mellett sokszor elsikkad ez a legfontosabb törekvés. Öttömös általános iskolájából általában a gyerekek húsz százaléka jut be valamilyen középiskolába. A kis létszám miatt ez annyit jelent: idén három gyerek ment szakközépiskolába, egy gimnáziumba. Két éve ötven mentek egy korcsoportból szakmunkásképzőbe. Négy közülük az első évben megbukott...

(Folytatjuk.)

Balogh Tamás